

Wie neemt vandaag nog een vreemde mee?

Rijen wachtenden op Schiphol. Van de luchthaven vertrokken tijdelijk geen vliegtuigen én geen treinen.

FOTO HOLLANDSE HOOGTE

ROTTERDAM

Wat waren we aardig en behulpzaam voor elkaar, tijdens en na de gierende westerstorm die over ons land raasde. Maar voor hoelang?

TON VOERMANS

In een reguliere avondspits geldt het recht van de sterkste: een elleboogje om die laatste zitplaats te bemachtigen of invoegen wanneer het eigenlijk niet kan. Alles lijkt geoorloofd om op tijd thuis te zijn. Maar in de stilte na de storm was die wedloop afwezig. We kunnen het nog: hulpvaardig zijn en ons écht bekommeren om mensen met een probleem.

Er stond zelfs 7 kilometer file op de wegen naar Utrecht CS. Duizenden gestrande treinreizigers werden opgehaald én afgezet door hulpvaardige automobilisten. Familie, burens, collega's, maar ook wildvreemden boden de helpende hand. De hashtag #stormpoolen waarmee automobilist en 'lifter' elkaar vonden, was trending op sociale media.

Cohesie

„Het zit wel goed met de sociale cohesie in Nederland”, vat professor sociologie Beate Volker van de Universiteit van Amsterdam de avond samen. „Dergelijke hulpvaardigheid zie je doorgaans in oorlogs- en crisissituaties. Deze grote solidariteit treedt op bij gebeurtenissen die geheel buiten je

macht om gebeuren. Het doet me denken aan de watersnood in 1995, toen er ook verbazingwekkend veel hulp voor elkaar was. Mensen boden onbekenden slaapplekken aan in hun huis. Er werd toen ook meteen bij gezegd: als het voor een paar dagen is, dan is het geen probleem, maar daarna moet het weer opgelost zijn. Bij het stormpoolen ging het om relatief eenvoudige en eenmalige hulp. Als je elke week zo'n storm zou hebben, dan vinden mensen dat de overheid het maar op moet lossen.”

Die spontane volkshulp ontstaat niet zomaar. Het moet een onverwachte noodsituatie zijn, die grote groepen treft en waar niemand schuldig aan is. En iedereen begreep dat niemand blaam trof voor de windvlagen die met orkaankracht bomen op het spoor en bovenleidingen gooiden. „Iedereen beseftte: ik had ook kunnen stranden”, zegt Volker. Rangen en standen verdwenen daardoor in de avondspits van 18 januari. „Mensen gaven de privacy van hun auto op, ze gingen met elkaar in gesprek en reden ook nog kilometers om zodat anderen thuiskwamen.”

Sociale media

Uniek voor de solidariteit was het gebruik van sociale media om elkaar te vinden. Socioloog Rense Corten van de Universiteit Utrecht denkt erover om een groep studenten op het 'stormpoolen' van donderdagavond te zetten. Zo interessant vindt hij het verschijnsel dat hulpvaardigheid en moderne media hand in hand gaan. „Het was heel mooi en heel bijzonder. Massaal en spontaan. We gaan de data verzamelen en analyseren. Ik zag heel veel vragen over mensen die een lift wilden, maar hoeveel zijn er nu daadwerkelijk geholpen? Ik denk dat veel mensen ook hebben geholpen om deel te kunnen uitmaken van zo'n beweging, om 's avonds te kunnen vertellen: 'Ik heb ook mensen

thuisgebracht.' De solidariteit duurt overigens niet lang: Eén keer is leuk, maar vanavond gaat er niemand langs het station om te vragen wie er mee wil rijden.”

Toch zijn we hulpvaardiger dan we denken, zegt ook hij. „Mensen doen vrijwilligerswerk en kijk eens naar de deeleconomie. Er zijn zoveel app-groepen waarbij burens elkaar gratis van alles uitlenen. Als je op elkaar aangewezen bent, leidt dat tot solidariteit.”

Volgens de universitair hoofddocent zit de sociale norm om te doen wat je zou willen dat de ander voor jou zou doen, nog diep in de genen. Het beeld van van een samenleving waarin het 'ieder voor zich' is, klopt niet. „Welnee, we roepen al eeuwenlang dat het vroeger beter was.”